

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 26 mars 1936 kl. 3 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion om vetenskaplig utredning rörande smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse m. m.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 297, har herr *Westman* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en objektiv vetenskaplig utredning om smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse och om behovet av kontroll över vitaminiserat margarin, samt att de förslag, vartill denna utredning föranleda, föreläggas riksdagen.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har infordrat yttrande över motionen av medicinalstyrelsen, som hört näringsrådet, i vars yttrande medicinalstyrelsen instämmer.

Näringsrådet har anfört, bland annat, följande.

Vad beträffade de i motionen anförda synpunkterna om smörets och margarinets olika näringsfysiologiska betydelse ville näringsrådet framhålla, att smöret vore en viktig bärare av A- och D-vitamin. Särskilt vore tillförseln av A-vitamin genom smöret av betydelse. Utan tvivel innehölle svenkt smör i allmänhet större mängd A-vitamin än även de vitaminiserade margarinerna, som inom landet fördes i handeln.

Vad beträffar skillnaden mellan smörets och margarinets inflytande på ämnesomsättningen t. ex. i fråga om kalkens tillgodogörande, det biologiska värdet av de i smöret förekommande omättade fettsyrorerna m. m. föreläge icke tillräckliga erfarenheter för människa. Det vore enligt näringsrådets mening synnerligen viktigt att få dessa frågor klarlagda. Näringsrådet funne sådana undersökningar ligga inom ramen för sitt program och vore villigt att utreda, hur de borde utföras samt, om medel ställdes till förfogande, även medverka till anordnande av desamma.

När dessa näringsfysiologiska undersökningar vore avslutade, föreläge ökade möjligheter att säkrare än nu bedöma verkan på folkhälsan av statliga åtgärder, syftande till en reglering av smör- och margarinkonsumtionen.

Vad anginge behovet av kontroll över vitaminiserade margariner syntes det näringsrådet uppenbart, att vitaminiserade födoämnen, liksom övriga, där befintliga speciella beståndsdelar uppgivits såsom tillsats till naturliga födoämnen, borde underkastas statlig kontroll. Om sålunda behovet av en sådan kontroll knappast behövde utredas, syntes det däremot synnerligen angeläget, att en utredning snarast igångsattes, hur en sådan statlig kontroll lämpligen skulle anordnas.

Medicinalstyrelsen har framhållit, att enligt förordningen den 30 juni 1932 (nr 355) med margarin förstås varje smörliknande vara av vad ursprung, blandning eller sammansättning som helst, däri ingår fett, som ej är framställt ur mjölk.

Medicinalstyrelsen erinrar vidare därom, att styrelsen i ett till smör- och margarinkommittén avlätet yttrande av den 13 augusti 1934 anfört, bland annat, att i stort sett ett fullgott margarin hade ett kalorivärde, som vore likvärdigt med ett väl berett natursmör, men att ett icke vitaminiserat växtmargarin vore praktiskt taget i avsaknad av för hälsotillståndet betydelsefulla vitaminer. Medicinalstyrelsen ansåge spörsmålet om smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse vara av den betydelse för vårt folks näringsfrågor, att styrelsen gärna vore beredd att i samråd med på det näringsfysiologiska området särskilt sakkunniga vetenskapsmän och läkare söka planlägga en undersökning för att få berörda spörsmål allsidigt belyst. Styrelsen ville emellertid framhålla, att en sådan undersökning säkerligen komme att erfordra betydande kostnader och en lång tid. Till vad sålunda i yttrandet den 13 augusti 1934 erinrats hade medicinalstyrelsen nu icke annat att tillägga, än att styrelsen fortfarande ansåge starka folkhygieniska skäl tala för att den i motionen föreslagna utredningen komme till stånd och att uppdraget att verkställa densamma anförtröddes näringsrådet, varvid detta även borde avgiva förslag till anordnande av kontrollen över vitaminiserat margarin.

Utskottet. Frågan om smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse har under de senare åren icke så sällan varit föremål för diskussion. Påfallande är, att man därvid väsentligen rört sig med påståenden, vilket givetvis sammanhänger därmed, att denna fråga ännu icke är tillfredsställande utredd. Ur skilda synpunkter, icke minst ur folkhälsans, synes det därför önskvärt, att denna fråga genom ingående vetenskapliga undersökningar så vitt möjligt klarlägges. Under förutsättning att dessa undersökningar ej skulle draga mera avsevärda kostnader — något som enligt vad utskottet under hand inhämtat näppeligen torde bliva fallet — vill utskottet alltså tillstyrka den av motionären gjorda hemställan om utredning av ifrågavarande spörsmål. I samband därmed synes även frågan om och på vad sätt statlig kontroll lämpligen bör anordnas i avseende å vitaminiserade margariner tagas under omprövning.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att första kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning om smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse och om behovet av kontroll över vitaminiserat margarin, samt att de förslag, vartill denna utredning kunna föranleda, måtte föreläggas riksdagen.

Stockholm den 26 mars 1936.

Å utskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling i utskottet: herrar *Sjödaht, Tham, K. A. Johanson, Per Andersson, Bäckström, Swartling, Hårdin* och *Sanne*.
